

رمزینه‌ها!

فریدالدین حداد عادل

وقتی به دلیل شیوع کرونا، این ابزار به ناچار در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفته است، چرا از مزایا و مواهب آن بهره نبریم! کارشناسان تعلیم و تربیت ذهن خود را در مسیر استفاده از این امکانات فعال تر کردند.

● در دهه گذشته، در بخش‌های خصوصی و دولتی و عمومی محصولات سمعی و بصری و تولیدات با کیفیت چندرسانه‌ای تولید شده‌اند. امروز به راحتی می‌توان بخش قابل ملاحظه‌ای از برنامه‌ها و اهداف تربیتی و آموزشی نظام تعلیم و تربیت را در این قالب‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری، با حفظ جنبه رقابت‌پذیری عرصه تولید و مصرف به مخاطب عرضه کرد.

به عبارت دیگر، توانمندی نرم‌افزاری و سخت‌افزاری جامعه ایرانی برای جایگزینی بخشی از مطالب آموزشی به جای محصولات کاغذی یا آزمایشگاهی، با حفظ اکثر جنبه‌های موردنظر در علم برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، در عمل محقق شد.

● و نکته آخر این که کتاب درسی صفحه‌های محدودی دارند و نمی‌توان مباحث مورد نیاز را در آن‌ها قرار داد، رمزینه‌ها این کار را به سادگی و گستردگی انجام می‌دهند.

با عنایت به موارد گفته‌شده، در آموزش و پرورش اتفاقی خوب و بجا رخ داد؛ کتاب‌های درسی به ابزارهای چند رسانه‌ای مجهز شدند و رمزینه‌ها در آن‌ها به بار نشستند.

امروزه به برکت وجود رمزینه‌ها در کتاب‌های درسی، عرصه تعلیم و تربیت از چند مزیت جدید برخوردار شده است:

○ عدالت آموزشی به معنی برخورداری بیشتر همه احاد مردم از امکانات آموزشی در دسترس تر و ممکن تر شده است.

○ حجم بالایی از محتوای چند رسانه‌ای، که عمدتاً محصول ملی است، گردآوری شده و در اختیار عموم مردم قرار گرفته است.

○ معلمان می‌توانند با استفاده از مطالب کتاب درسی و محتوای رمزینه، بدون برخورداری از آزمایشگاه، بر غنای کلاس خود بیفزایند.

○ دانش‌آموزان نخبه قادر خواهند بود عطش علمی خود را در غیاب آزمایشگاه و معلمان توانا بر طرف کنند.

○ مؤلفان کتاب درسی از این به بعد بار سنگین‌تری بر دوش خواهند داشت. از حالا به بعد هر محصول آموزشی در کتاب‌های درسی ضمیمه سمعی و بصری خواهد داشت. معنی این امر ایجاد تفاوت و تغییر جدی در مفهوم و مدل کتاب درسی است.

امید است مجموعه اتفاقات نیک حاضر بیش از قبل به جایگاه رفیع کتاب‌های درسی اعتبار و منزلت ببخشد.

اتفاقات مهم و مؤثر لزوماً بزرگ و گران نیستند. گاهی مدیریت لایق و خوش فکر می‌تواند با بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود، گامی مؤثر برای مجموعه بردارد.

استفاده از رمزینه‌های سریع پاسخ در کتاب‌های درسی محصول هم‌رسانی چند پدیده متفاوت است:

● شیوع کرونا مصاحبت معلم و شاگرد را کم کرد. خیلی از آنچه باید در کلاس یا آزمایشگاه مشاهده می‌شدند و شاگردان در کنار معلمان خود فرا می‌گرفتند، بلا تکلیف ماند. آزمایشگاه‌های مدرسه‌ها که رنجور بودند، بدون استفاده ماندند و درس‌های آزمایشگاهی و خیلی از مفاهیم عمیق نظری به بوته فراموشی سپرده شدند. کاری هم نمی‌شد کرد؛ جان شاگردان و معلمان در خطر بود و برگزاری کلاس توجیه منطقی نداشت.

در شرایط کرونایی، مسئولان آموزش و پرورش باید به طریقی معلومات را به دست و مغز مصرف‌کننده نهایی و اصلی می‌رسانند.

● خیلی از مدرسه‌های کشور ظرفیت برگزاری آزمایش را نداشتند. این مسئله و معضل به دغدغه جدی همه اصحاب تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری تبدیل شده بود. بچه‌ها خیلی از مطالب را باید فقط از روی صفحات کتاب بخوانند و این اتفاق نامیمون برای مقوله ترویج دانش که هر روز بیشتر گسترش می‌یابد، دردناک است.

در حوزه ترویج عملی دانش با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو هستیم. فضای مناسب نداریم. امکانات آزمایشگاهی کافی نیست. گاهی دانش معلمان هم برای آموزش عملی این مباحث کافی نیست. یافتن راه حل کوتاه‌مدت و میان‌مدت مسئله اولیة دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت شد.

● اتفاق پیدایش رمزینه‌ها و ارتقای آن‌ها و شیوع بهره‌برداری از آن‌ها هم فرصتی جدید و تازه یافته بود.

● گسترش شبکه اینترنت در سراسر کشور، یک حلقه متأخر از این زنجیره مسائل را کامل کرد. پیش از این بخشی از محصولات سودمند در اینترنت قابل بهره‌برداری بودند، اما خود اینترنت در اختیار اکثر مردم نبود. در سال‌های اخیر، شبکه مذکور به عموم روستاها هم رسید و فراگیری آن به طرز چشمگیری گسترش یافت.

● دستگاه‌های تلفن همراه هوشمند در دوران کرونا بین جمع کثیری از دانش‌آموزان و مردم مورد بهره‌برداری قرار گرفتند. نظام تعلیم و تربیت در مواجهه با استفاده کودکان و نوجوانان از گوشی‌های هوشمند، محافظه‌کارانه و دغدغه‌مند مخالفت و تحفظ داشت. این حساسیت‌های تربیتی بجا بودند و همچنان هستند. اما